

การจัดการประมงและการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงทะเล
ในเข่าน้ำเขตอำนาจของประเทศไทย

นายพิภพ เหล่าพิฒน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

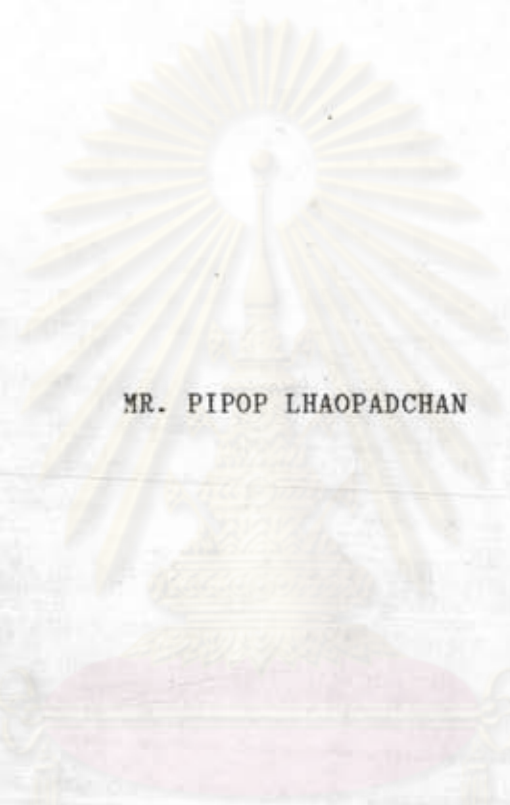
ISBN 974-578-903-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017908

I10313898

FISHERY MANAGEMENT AND CONSERVATION
IN MARITIME JURISDICTION OF THAILAND

MR. PIPOP LHAOPADCHAN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Law
Department of Laws
Graduate School
Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-578-903-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การจัดการประมงและการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงทะเลในน่านน้ำเขต
อำนาจของประเทศไทย

โดย นายนิพนธ์ เหล่าพิด็จ

ภาค นิติศาสตร์

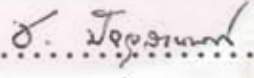
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ปัจจุบันนท์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. นวน วัชรากิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุวานิต เกิดสมเกียรติ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ปัจจุบันนท์)

x
..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. อรุณ ภาณุพงศ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พิชัน ตั้งสีบุกุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. มัลลิกา พิณจันทร)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ไมตรี ดวงสวัสดิ์)

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิจัยวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมเพียงแผ่นเดียว

พิมพ์ เล่าหัดฉั้น : การจัดการประมงและการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงทะเลในน่านน้ำเขตอำนาจ
ของประเทศไทย (Fishery management and conservation in maritimes
jurisdiction of Thailand.) อ.ทวีภักดิ์ ธรรม. ดร. ชุมพร. ปัจจุบัน, 231 หน้า
ISBN 974-578-903-8.

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อทราบว่าการจัดการประมงเป็นบทบาทและหน้าที่ของรัฐที่จะ
ดำเนินการให้การแสวงประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำทะเลนอกเขตประมงเศรษฐกิจ และกระจาย
รายได้อย่างเป็นธรรมแก่ประชาชนในชาติ ปัจจุบันการลงแรงประมง (Fishing effort) ของประเทศ
ไทยเพิ่มมากขึ้น จนเป็นการทำลายสัตว์น้ำ เป็นผลให้จำนวนสัตว์น้ำในแหล่งน่านน้ำไทยลดลง

การประกาศอรรถสิทธิ์ เขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศไทย เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2524
มีผลทำให้ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยเหนือทรัพยากรสิ่งมีชีวิตทั้งหมดที่อยู่ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทย
ตามหลักกฎหมายทะเลซึ่งเป็นกฎหมายระหว่างประเทศ การอรรถสิทธิ์ดังกล่าวเท่ากับเป็นการก่อตั้งอรรถสิทธิ์
ของรัฐ ที่มีผลทำให้รัฐอื่นไม่มีสิทธิเข้าทำการประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทย กรณีการใช้สิทธิ
อธิปไตยเพื่อนำทรัพยากรประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะมาใช้ประโยชน์ ประเทศไทยมีหน้าที่โดยปริยายที่จะ
ต้องอนุรักษ์ทรัพยากรเหล่านั้นด้วย ตามอนุสัญญากฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 กำหนดให้รัฐชายฝั่งจะต้องคำนวณ
ปริมาณที่จะนำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ได้ (Allowable catch) มีมากน้อยเท่าใด แล้วจะต้องคำนวณ
ต่อไปว่าตนมีความสามารถบริโภคทั้งหมด โดยมีทรัพยากรส่วนเกิน (Surplus) ที่เหลืออยู่ รัฐชายฝั่งจะต้อง
เปิดโอกาสให้ประโยชน์รัฐอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรส่วนเกินนั้นด้วย

จนถึงบัดนี้รัฐบาลไทยยังมีได้ออกกฎหมายว่าด้วยเขตเศรษฐกิจจำเพาะบังคับใช้ และรองรับหลัก
กฎหมายทะเลในส่วนที่เกี่ยวข้องของแต่อย่างใด ส่วนกฎหมายประมง 2 ฉบับ คือ พ.ร.บ. การประมง พ.ศ.
2490 และ พ.ร.บ. ว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พ.ศ. 2482 ปัจจุบัน
สภาวะการประมงได้เปลี่ยนแปลงไป เทคโนโลยีการทำประมงได้พัฒนาก้าวหน้ามาก จึงสมควรจะ
ปรับปรุง แก้ไข พ.ร.บ. การประมงทั้งสองฉบับ เพื่อให้เหมาะสมกับความจำเป็นและความต้องการของ
ประเทศในเรื่องนี้ ป้องกันมิให้เกิดความเสียหายใด ๆ ต่อผลประโยชน์ทางการประมงของประเทศชาติขึ้นได้
ต่อไปในอนาคต

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
อุบลราชธานี

ภาควิชา นิตศาสตร์
สาขาวิชา นิตศาสตร์
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

PIPOP LHAOPADCHAN : FISHERY MANAGEMENT AND CONSERVATION IN MARITIME JURISDICTION OF THAILAND. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. CHUMPORN PACHUSANOND, Ph.D. 231 pp. ISBN 974-578-903-8.

Management in the fisheries concerns governmental actions taken deliberately to influence the physical yields from wild fish stocks, the distribution of economic yields over nations.

The key fisheries provisions of the Law of the Sea Convention are articles 61 and 62. these articles provide that the coastal state shall determine whether it has the capacity to harvest all the living resources of its extended zone and determine whether there is a surplus of living resources. If a surplus does exist, it is to be distributed to other states. The Thai government is currently evaluating the entire LOS Convention and detailing the requisite legislation for the implementation of the EEZ.

The government activity is the lack of an effective means of controlling, concerning the serious problem of overfishing damage by fishing vessels. Conservation and management will be more important than ever before, since there will be fewer resources and a potential for greater damage by overfishing.

The Fisheries Act B.E.2490 and the Act governing the right to fish in Thai fishery waters B.E.2482, are outdated legislation and bears little relationship to current realities. The Department of Fisheries should to revise both of the legislations. The new legislations will be restricted to policy and framework concerns, a direction for the future can be established.

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิสิต *[Signature]*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *[Signature]*

ค

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ขอกราบขอบพระคุณแต่เพียงคุณแม่ และน้อมรำลึกในพระคุณคุณครูและอาจารย์ที่ประสาทวิชาความรู้ทุกท่าน ตั้งแต่เยาว์วัยจนสำเร็จการศึกษานี้ วิทยานิพนธ์นี้จะไม่สำเร็จล่วง หากมิได้รับความเมตตากรุณาจากท่านคณะอาจารย์ที่เป็นกรรมการผู้สอบซึ่งได้ชี้แนะแก้ไขวิทยานิพนธ์ จึงขอกราบขอบพระคุณท่านคณาจารย์ ดังนี้

1. ท่านอาจารย์ ดร.อรุณ ภาณุพงศ์
2. ท่านอาจารย์ สุพานิต เกิดสมเกียรติ
3. ท่านอาจารย์ ดร.พิพัฒน์ ตั้งสิบลูก
4. ท่านอาจารย์ ดร.มัลลิกา พินิจจันทร์
5. ท่านอาจารย์ ดร.ชัมพร ปัจจุสานนท์
6. ท่านผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนงานประมง กรมประมง
(ท่านอาจารย์ ดร.ไมตรี ดวงสวัสดิ์)

ใคร่ขอกราบขอบพระคุณ ดร.ปลอดประสพ สุรัสวดี อธิบดีกรมประมงและคุณชจรศักดิ์ เวชชการักษ์ ที่ได้ให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้วิจัยได้รับโอกาสศึกษาต่อจนสำเร็จการศึกษารั้งนี้ ส่วนผู้ที่จะมีได้ คือ คุณสุนันทา เหล่าพัฒน์ และลูก ๆ ที่กำลังใจในการศึกษาเสมอมา

ขอขอบคุณ คุณนัยนา ธรรมศักดิ์ และคุณสรินดา เปลี่ยนแก้ว ผู้สละเวลาและให้ความช่วยเหลือพิมพ์วิทยานิพนธ์แก่ผู้วิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณ คุณสมเกียรติ อนราษณ์ และคุณเลื่อง ศรีสถาพร ผู้ให้ความอุปการะการพิมพ์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ด้วยความจริงใจยิ่ง

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	2
1.2 ความจำเป็นที่ต้องปรับปรุงวิธีการจัดการประมงและการอนุรักษ์ ทรัพยากรประมงทะเล.....	3
1.3 วัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	5
1.5 วิธีการศึกษาและวิจัย.....	5
1.6 สมมุติฐานในการวิจัย.....	5
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย.....	6
2. หลักการ ทฤษฎีของการจัดการประมงและมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากร ประมงทะเล.....	7
2.1 ความหมายของการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากร.....	7
2.2 หลักการและเหตุผลของการจัดการประมง.....	9
2.3 วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการประมง.....	11
2.4 มาตรการทางกฎหมายเพื่อประโยชน์ของการอนุรักษ์ ทรัพยากรประมง.....	16
2.5 การจำกัดการลงแรงประมง : มาตรการระบบอาชีพบัตร ทำการประมง.....	21
2.6 ความสำคัญของมาตรการอาชีพบัตรทำการประมง (Fishing license).....	27
2.7 การจัดการประมงโดยให้ภาคเอกชนร่วมรับผิดชอบ (Co-management).....	35

3.	หลักการการจัดการประมงและมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงทะเล ตามอนุสัญญากฎหมายทะเลแห่งองค์การสหประชาชาติ ค.ศ.1982.....	41
3.1	เขตทางทะเลตามกฎหมายระหว่างประเทศ.....	43
3.2	หลักกฎหมายในบัญญัติอนุสัญญากฎหมายทะเล ค.ศ.1982 ที่เกี่ยวข้องกับ กับระบอบเขตเศรษฐกิจจำเพาะ.....	47
3.3	ข้อพิพาทระหว่างรัฐอันเกี่ยวข้องกับบทบัญญัติมาตรา 61 และ 62 อนุสัญญากฎหมายทะเล ค.ศ.1982 และหลักการยุติข้อพิพาท....	56
3.4	การดำเนินการของประเทศไทยในฐานะที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญา กฎหมายทะเล ค.ศ.1982.....	58
4.	การจัดการประมงและมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงทะเล ตาม พ.ร.บ.การประมง พ.ศ.2490 และ พ.ร.บ.ว่าด้วยสิทธิการประมง ในเขตการประมงไทย พ.ศ.2482.....	61
4.1	น่านน้ำเขตอำนาจของประเทศไทย : แหล่งประมงทะเล ของไทย.....	62
4.2	บทบัญญัติรองรับตามกฎหมายประมงให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ ดำเนินการจัดการประมง.....	69
4.3	กำลังผลิตของสัตว์น้ำทะเลในเขตน่านน้ำไทย.....	71
4.4	มาตรการเกี่ยวกับการจัดการประมงและอนุรักษ์ทรัพยากร ประมง.....	72
4.5	มาตรการระบบอาสาสมัครทำการประมง.....	80
4.6	มาตรการลดจำนวนเครื่องมืออวนลากและอวนรุน.....	82
4.7	การจัดการประมงและการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงในเขตเศรษฐกิจ จำเพาะ ภายใต้กฎหมายการประมงไทย.....	88
5.	ศึกษารูปแบบและวิธีการของการจัดการประมงของญี่ปุ่นและ มาเลเซีย.....	91
5.1	การจัดการประมงของญี่ปุ่น.....	91
5.2	การจัดการประมงของเทศมาเลเซีย.....	100

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.3 ข้อเปรียบเทียบระบบการจัดการประมงในญี่ปุ่นและมาเลเซีย....	104
6. บทสรุป และข้อเสนอแนะ.....	105
6.1 ปัญหาการควบคุมจำนวนเรือประมง.....	106
6.2 ปัญหาการดำเนินมาตรการระบบอาสาสมัครให้มีผลในการอนุรักษ์ ทรัพยากรประมง.....	108
บรรณานุกรม.....	110
ภาคผนวก.....	117
ประวัติผู้เขียน.....	231

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย